

در پیشگاه یک شمیمدان بزرگ

امام جعفر صادق (ع)

دکتر علی امدزاده - غلام مسین غازی خانوران

۳	مقدمه
۴	ولادت و دوران کودکی
۵	لقب حضرت
۶	در حضور امامان
۷	دوران امامت
۸	شهادت
۹	شخصیت علمی امام صادق (ع)
۱۱	شرایط علمی عصر امام صادق (ع)
۱۲	نقش امام در توسعه علم و مکتب
۱۳	نظریه امام صادق (ع) در باره فلسفه
۱۴	نظریه امام صادق (علیه السلام) درباره زلزله
۱۵	نظریه امام صادق (ع) درباره ساختمان بدن انسان
۲۶	نظریه حضرت امام جعفر صادق (ع) درباره علم
۲۷	تئوری نور از نظر امام صادق (ع)
۲۸	نظریه بهداشتی و زیست محیطی
۲۹	امام از دیدگاه سایر دانشمندان
۳۰	نظریه های یک شیعیدان بزرگ
۳۲	ترکیبات آب، خاک و هوا
۳۸	نظریه امام در باره ترکیبات آب، خاک و هوا
۴۵	پایوست
۴	فهرست منابع و مآخذ

مقدمه:

یکی از نیازهای درونی انسان، داشتن الگو در زندگی است و این ویژگی در سعادت یا هلاکت او تأثیر بسیار دارد. بنابراین هر کس باید تلاش کند تا بهترین الگوها را در زندگی بدست آورد. قرآن کریم، پیامبر اکرم (ص) را «سوه حسنه» - یعنی نیکوترین الگوی انسان ها- می داند.^۱ پس از ایشان، هر یک از پیشوایان معصوم (ع)، الگوهای برتر برای بشر به شمار می آیند، از این رو کسانی که طالب گوهر تابناک سعادت هستند، باید تلاش کنند تا در این راه بتوان با ابعاد گوناگون شخصیت بسیار والای بزرگواران معصوم آشنا شوند. در نوشتار حاضر، با اشاره به اوضاع فرهنگی جامعه اسلامی در دوره امامت حضرت صادق (ع) و به اختصار، از دوره زندگانی حضرت، ابعادی از شخصیت علمی آن بزرگوار، بخصوص در رشته شیمی به اختصار بیان شده است.

به علت تعدد منابع مآخذ، به مطالب بیان شده و همچنین رعایت حقوق کلیه مولفان و ناشران مرتبط، از کار بردن عنوان منبع در مباحث عمومی صرفنظر و صرفاً به ذکر نام در آخر کتاب بسته می شود. بدیهی است که منابع اختصاصی و مطالب تخصصی با ذکر دقیق مآخذ، لحاظ شده است. صحت سنجی و تریه های علمی بیان شده از حضرت امام جعفر صادق (ع) برگرفته از کتاب های منسوب به ایشان و خصوصاً کتاب «فی علم الصناعات و الحجار المکرم» می باشد.

ولادت و دوران کودکی

حضرت امام جعفر صادق (ع) در ربیع آخر قرن اول هجری، در بیت امامت و ولایت و در شهر نبوت دنیا آمدند. نزد شیعیان و بزرگان تاریخ مشهور است که ولادت ایشان، در صبح روز جمعه ۱۷ ربیع الاول سال ۸۳ هجری است و مرحومین شهید اول، کفعمی، طبرسی و سایر بزرگان در کتب خود آن را ذکر و بیان کرده اند.

با وجود اینکه در مورد تاریخ ولادت، سال و مدت امامت، تاریخ وفات و میزان عمر حضرت امام جعفر صادق (ع) اختلاف نظرهایی وجود دارد، ولی در بحث علمی و توانایی آن حضرت در علوم مختلف هیچ اختلافی مطرح نیست.

در مورد ولادت ایشان نوشته اند که سال ولادت ایشان مصادف با سال سیل معروف در مدینه بود است. پدر بزرگ بزرگوارشان از دیدارش بسیار شادمان گشته و با علم امامت دانست که این طفل چون سایر کودکان نبوده و امید دنیای اسلام و ذخیره گرانقدر الهی خواهد بود. ایشان پس از قرآن آیاتی از قرآن، ذکر و دعا فرمودند: «ان شاء الله قدمش مبارک است»^۱

در مورد سیمای ظاهری و توصیف بی بی حضرت امام صادق (ع)، روایات متعددی وجود دارد، مبنی بر این که چشم های کبود بانو - خواهرشهربانو، که جزو اسیران خانواده یزدگرد سوم بوده و از مدائن به مدینه آورده شد - آبر رنگ بوده است. و اگر این روایت درست باشد، در این صورت حضرت امام جعفر صادق (ع) چشم های آبی رنگ زیبایی را از دوشاهزاده خاتم ایرانی به میراث برده است. زیرا که بانو - دختر یزدگرد سوم - نیز جلد بزرگ مادری حضرت امام جعفر صادق (ع) هستند.^۲

با عنایت به اینکه حضرت در کودکی لاغر اندام بودند، لذا امر تغذیه و شیر دادن ایشان را بر خلاف رویه وقت، مادرشان شخصاً برعهده گرفتند. مفاهیم برخی از اشعار مادرش - ام فروه - که زنی باسواد بود، چنین است: شما را مزده می دهم که قامت او بلند می شود و قوت

۱ ازج، سید کاظم، ۱۳۷۰، ۷۹.

۲ (مان).